

Ερευνώντας τον κόσμο του παιδιού

Τόμ. 13 (2014)

Special Issue - Life Skills

ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ ΓΙΑ ΕΠΙΤΥΧΗΜΕΝΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΓΟΝΕΩΝ ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ

Βασίλειος Κούτρας (Vasilios Koutras), Λαμπρινή Νάστου (Lamprini Nastou)

doi: [10.12681/icw.17953](https://doi.org/10.12681/icw.17953)

Copyright © 2018, Ερευνώντας τον κόσμο του παιδιού

Άδεια χρήσης [Creative Commons Αναφορά-Μη Εμπορική Χρήση 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/).

Βιβλιογραφική αναφορά:

Κούτρας (Vasilios Koutras) Β., & Νάστου (Lamprini Nastou) Λ. (2014). ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ ΓΙΑ ΕΠΙΤΥΧΗΜΕΝΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΓΟΝΕΩΝ ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ. *Ερευνώντας τον κόσμο του παιδιού*, 13, 247–254. <https://doi.org/10.12681/icw.17953>

ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ ΓΙΑ ΕΠΙΤΥΧΗΜΕΝΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΓΟΝΕΩΝ ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η συμμετοχή των γονέων στην εκπαιδευτική διαδικασία, θεωρείται ως ισχυρή μεταβλητή για την προώθηση της κοινωνικο-συναισθηματικής και ακαδημαϊκής ανάπτυξης του παιδιού. Οι ικανότητες και στάσεις των εκπαιδευτικών πάνω στο ζήτημα αυτό, αποτελούν βασικό παράγοντα για την προώθησή της. Κάποια βασικά στοιχεία που οι εκπαιδευτικοί πρέπει να γνωρίζουν ώστε να ενδυναμώσουν τη συμμετοχή των γονέων στην εκπαίδευση των παιδιών τους, είναι η αναγκαιότητα για αναζήτηση πληροφοριών, αναφορικά με τα ταλέντα και τις δυνάμεις των οικογενειών, η κατανόηση των ειδικών καταστάσεων των οικογενειών, η γνώση πάνω στην ποικιλία των λεωφόρων συμμετοχής που μπορούν να χρησιμοποιηθούν, η ανάγκη οικοδόμησης εμπιστοσύνης, η γλωσσική και πολιτιστική εκτίμηση, αναγνώριση και ανταπόκριση, η εισαγωγή των γονέων στη διαμόρφωση των προγραμμάτων συμμετοχής καθώς και η συνεχής αξιολόγηση των προγραμμάτων αυτών με στόχο τη διατήρηση και τη βελτίωσή τους.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ

Συμμετοχή γονέων, εκπαίδευση εκπαιδευτικών.

POLICIES AND PRACTICES FOR SUCCESSFUL PARENTAL INVOLVEMENT IN THE EDUCATION OF THE CHILD

ABSTRACT

Parental involvement in the educational process is considered as a powerful variable, for the promotion of socio-emotional and academic children's development. Teacher's attitudes and abilities, on this issue, are key factors in promoting parental involvement in education. Some basics that teachers need to know, in order to enhance the participation of parents are, the necessity for finding information, regarding families' talents and potential, understanding the specific situations of the families, knowledge on the variety of avenues that can be used, the need of building confidence, linguistic and cultural appreciation, recognition and response, the introduction of parents in program planning and constant assessment of these programs, in order to maintain and improve them.

KEY WORDS

Parent involvement, teacher education.

Η ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΤΩΝ ΓΟΝΕΩΝ ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Η πλειοψηφία των ερευνών σε διεθνές επίπεδο, έδειξε τις θετικές και με διάρκεια επιδράσεις, της συμμετοχής των γονέων στην εκπαιδευτική διαδικασία, πάνω στη γνωστική, γλωσσική και κοινωνικο-συναισθηματική ανάπτυξη των παιδιών, καθώς και στη γενικότερη απόδοση των σχολείων (Benson et al., 2003; Davern, 2004). Η συμμετοχή των γονέων στις εκπαιδευτικές πρακτικές των παιδιών τους, θεωρήθηκε ως η πιο ισχυρή δύναμη, από κάθε άλλη μεταβλητή υπόβαθρου της οικογένειας, όπως την κοινωνικο-οικονομική τάξη, το μέγεθος της οικογένειας και το επίπεδο μόρφωσης του παιδιού (Flouri et al., 2004). Μια τέτοια συμμετοχή είναι μια συνεχής, περιεκτική, σκόπιμη και άκαμπτη διαδικασία, σχεδιασμένη να εξασφαλίσει τη σύνδεση των γονέων με την κουλτούρα του σχολείου, το σκοπό και την οργάνωση, με στόχο την καθιέρωση σημαντικών ρόλων συνεργασίας για τους συνεργάτες (Goodwin et al., 2002).

Βασικός παράγοντας για την προώθηση της συμμετοχής των γονέων στην εκπαίδευση, είναι το πώς οι εκπαιδευτικοί χειρίζονται την καθιέρωση των συνεργασιών, έτσι ώστε να γίνονται θετικά αντιληπτές από τους γονείς και να οδηγούν σε αύξηση της συμμετοχής τους (Knopf et al., 2007). Παρά το γεγονός,

ότι η εκπαιδευτική φιλολογία υποστηρίζει την άποψη, ότι η συμμετοχή των γονέων είναι απαραίτητη και όχι απλώς επιθυμητή, για την εκπαιδευτική επιτυχία των μαθητών, φαίνεται ότι στα σχολεία δεν υπάρχουν πολιτικές συμμετοχής της οικογένειας και τα όποια προγράμματα υπάρχουν, συχνά θεωρούνται ως προσάρτημα μάλλον, παρά ένα εσωτερικό μέρος των πρακτικών του σχολείου (Christenson et al., 2001).

Φαίνεται ότι ακόμη κι αν οι εκπαιδευτικοί γνωρίζουν, ότι οι σχέσεις με τις οικογένειες είναι σημαντικές και οδηγούν σε θετικές εκβάσεις του παιδιού, πολλοί εκπαιδευτικοί το βρίσκουν εξαιρετικά δύσκολο να διευθύνουν τη συμμετοχή των γονέων στο επίπεδο που θα έχει ως αποτέλεσμα μια σημαντική αλλαγή (Knopf et al., 2007). Ο μεγαλύτερος όγκος ερευνών, πάνω στη συμμετοχή των γονέων στην εκπαιδευτική διαδικασία, έδειξε αλληλεπιδράσεις που συνεχίζουν μια άνιση σχέση (Erstein, 2001) και αυτό εν μέρει οφείλεται στο ότι οι εκπαιδευτικοί δεν είναι επαρκώς προετοιμασμένοι, να καταλάβουν και να διευθύνουν αποτελεσματικά προγράμματα για τη συμμετοχή της οικογένειας στην εκπαίδευση (Erstein, 2003). Αν και οι γονείς και οι εκπαιδευτικοί εκφράζουν ευνοϊκές στάσεις προς τη συνεργασία και συμφωνούν πάνω στα οφέλη αυτής της συνεργασίας, φαίνεται να είναι ανενημέρωτοι για πολλές από τις πρακτικές που ωθούν αυτή τη συνεργασία (Bojwone, 2009).

Οι παραπάνω εκτιμήσεις επικυρώθηκαν, στην έρευνα που διεξήγαμε σε νηπιαγωγούς στη χώρα μας. Η έρευνα έδειξε ότι, αν και οι νηπιαγωγοί, αντιλαμβάνονται ότι η συμμετοχή των γονέων οδηγεί σε θετικές εκβάσεις του παιδιού, εκτιμούν θετικά τις δυνάμεις της οικογένειας και έχουν θετική στάση απέναντι στη συνεργασία γονέα – εκπαιδευτικού, δεν προβαίνουν σε πρακτικές που οδηγούν στην ανάπτυξη συνεργατικών δομών, όπως τη συμμετοχή των γονέων στη λήψη αποφάσεων του σχολείου ή την ενεργή συμμετοχή των γονέων σε δραστηριότητες στην αίθουσα, αγνοώντας έτσι τις φωνές των γονέων και κρατώντας τους γονείς στο ρόλο των επισκεπτών στο σχολείο. Ενδεικτικά, παρουσιάζουμε τις τοποθετήσεις των νηπιαγωγών πάνω στις παρακάτω δηλώσεις:

Δήλωση 1: Η συμμετοχή των γονέων είναι υποβοηθητική για την επίτευξη των στόχων του νηπιαγωγείου.

Πίνακας 1. Συνοπτικός Πίνακας Αποτελεσμάτων Δήλωσης 1

ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΔΕΙΓΜΑ ΝΗΠΙΑΓΩΓΩΝ		
ΓΝΩΜΕΣ	ΑΠΟΛΥΤΗ ΣΥΧΝΟΤΗΤΑ	ΣΧΕΤΙΚΗ ΣΥΧΝΟΤΗΤΑ
ΔΙΑΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ	3	1,0
ΔΙΑΦΩΝΩ	15	5,0
ΟΥΤΕ ΣΥΜΦΩΝΩ/ΟΥΤΕ ΔΙΑΦΩΝΩ	54	18,0
ΣΥΜΦΩΝΩ	177	59,0
ΣΥΜΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ	51	17,0
ΣΥΝΟΛΟ	300	100

Δήλωση 2: Είναι πιο αποδοτικό για γονείς και νηπιαγωγούς, να δουλέψουν χωριστά πάνω στη μάθηση του παιδιού.

Πίνακας 2. Συνοπτικός Πίνακας Αποτελεσμάτων Δήλωσης 2

ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΔΕΙΓΜΑ ΝΗΠΙΑΓΩΓΩΝ		
ΓΝΩΜΕΣ	ΑΠΟΛΥΤΗ ΣΥΧΝΟΤΗΤΑ	ΣΧΕΤΙΚΗ ΣΥΧΝΟΤΗΤΑ
ΔΙΑΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ	51	17,0
ΔΙΑΦΩΝΩ	176	58,7
ΟΥΤΕ ΣΥΜΦΩΝΩ/ΟΥΤΕ ΔΙΑΦΩΝΩ	43	14,3

ΣΥΜΦΩΝΩ	24	8,0
ΣΥΜΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ	6	2,0
ΣΥΝΟΛΟ	300	100

Δήλωση 3: Στο νηπιαγωγείο που εργάζεσαι οι νηπιαγωγοί σε σχέση με τους γονείς, έχουν τον κυρίαρχο ρόλο στις περισσότερες αποφάσεις που αφορούν τη λειτουργία του νηπιαγωγείου.

Πίνακας 3. Συνοπτικός Πίνακας Αποτελεσμάτων Δήλωσης 3

ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΔΕΙΓΜΑ ΝΗΠΙΑΓΩΓΩΝ		
ΓΝΩΜΕΣ	ΑΠΟΛΥΤΗ ΣΥΧΝΟΤΗΤΑ	ΣΧΕΤΙΚΗ ΣΥΧΝΟΤΗΤΑ
ΠΟΤΕ	2	0,7
ΣΠΑΝΙΑ	7	2,3
ΜΕΡΙΚΕΣ ΦΟΡΕΣ	22	7,3
ΣΥΧΝΑ	113	37,7
ΠΑΝΤΟΤΕ	156	52,0
ΣΥΝΟΛΟ	300	100

Παρά τη θετική στάση των νηπιαγωγών προς τη συμμετοχή, που απεικονίζεται στους παραπάνω πίνακες, ο βαθμός εκπαιδευτικής κατάρτισης των νηπιαγωγών, πάνω στο ζήτημα της συμμετοχής των γονέων στην εκπαίδευση των παιδιών τους, είναι εξαιρετικά χαμηλός, όπως φαίνεται από τις απαντήσεις τους στις παρακάτω ερωτήσεις.

Ερώτηση 1: Κατά τη διάρκεια της βασικής σας εκπαίδευσης αλλά και της υπηρεσίας σας ως νηπιαγωγός, έχετε παρακολουθήσει μαθήματα/σεμινάρια, πάνω στη συμμετοχή των γονέων στο νηπιαγωγείο;

Πίνακας 4. Συνοπτικός Πίνακας Αποτελεσμάτων Ερώτησης 1

ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΔΕΙΓΜΑ ΝΗΠΙΑΓΩΓΩΝ		
ΓΝΩΜΕΣ	ΑΠΟΛΥΤΗ ΣΥΧΝΟΤΗΤΑ	ΣΧΕΤΙΚΗ ΣΥΧΝΟΤΗΤΑ
ΠΟΤΕ	86	28,7
ΣΠΑΝΙΑ (1-2)	120	40,0
ΜΕΡΙΚΕΣ ΦΟΡΕΣ (3-5)	65	21,7
ΣΥΧΝΑ (6-9)	20	6,7
ΠΑΝΤΟΤΕ (πάνω από 10)	9	3,0
ΣΥΝΟΛΟ	300	100

Ερώτηση 2: Οι νηπιαγωγοί χρειάζονται επιπλέον ειδική εκπαίδευση για να εφαρμόσουν αποτελεσματικές πρακτικές συμμετοχής γονέων;

Πίνακας 5. Συνοπτικός Πίνακας Αποτελεσμάτων Ερώτησης 2

ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΔΕΙΓΜΑ ΝΗΠΙΑΓΩΓΩΝ		
ΓΝΩΜΕΣ	ΑΠΟΛΥΤΗ ΣΥΧΝΟΤΗΤΑ	ΣΧΕΤΙΚΗ ΣΥΧΝΟΤΗΤΑ
ΔΙΑΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ	5	1,7
ΔΙΑΦΩΝΩ	39	13,0
ΟΥΤΕ ΣΥΜΦΩΝΩ/ΟΥΤΕ ΔΙΑΦΩΝΩ	57	19,0
ΣΥΜΦΩΝΩ	162	54,0
ΣΥΜΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ	37	12,3
ΣΥΝΟΛΟ	300	100

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ

Για να καταλάβουμε πως οι οικογένειες και τα σχολεία αλληλεπιδρούν, ώστε να επηρεάσουν θετικά την εκπαιδευτική διαδικασία και κατά συνέπεια την ανάπτυξη του παιδιού, η εννοιολογική τοποθέτηση της οικογένειας σχολείου συνεργασίας, περιλαμβάνει τους όρους των στάσεων προς αυτή, τα οφέλη που προσδοκείται να πάρουν από αυτή και ποιες χαρακτηριστικές πρακτικές χρειάζεται να εξεταστούν. Τα προγράμματα προετοιμασίας των εκπαιδευτικών, πρέπει να έχουν πορείες μαθημάτων, που να περιλαμβάνουν για τους εκπαιδευτικούς ειδικές γνώσεις, στάσεις, ικανότητες και στρατηγικές, που θα τους βοηθήσουν να δουλέψουν αποτελεσματικά με τις οικογένειες (Williams, 1992).

Βασικά στοιχεία που οι εκπαιδευτικοί πρέπει να γνωρίζουν, ώστε να ενδυναμώσουν τη συμμετοχή των γονέων είναι τα ακόλουθα:

A) Να είναι ανοιχτοί στο να μάθουν για τα ταλέντα και τις δυνάμεις των γονέων και των οικογενειών (Lawrence – Lightfoot, 2003: Souto – Manning & Swick, 2006).

Η ανάγκη να καταλάβουμε τη μοναδικότητα των κοινωνικών ομάδων είναι σημαντική για την ανάπτυξη ενός εκπαιδευτικού προγράμματος, που σχετίζεται με τις ζωές των μαθητών και των οικογενειών (Ortiz & Ortonez-Jasis, 2005). Μέσω του διαλόγου και την υποστήριξη της κοινής μάθησης, μπορούμε να μάθουμε πολλά σχετικά με το πώς οι γονείς μπορούν να δεσμευτούν στη μάθηση των παιδιών τους. Τα ενδιαφέροντα που οι γονείς έχουν και θέλουν να μοιραστούν με τα παιδιά τους, μπορεί να παρέχουν στα παιδιά μια άλλη μορφή καθοδήγησης και βοήθειας από τους ενηλίκους και επιπλέον ενισχύουν το περιβάλλον μάθησης, αυξάνοντας τη διαφορετικότητα των ιδεών και προσφέροντας στα παιδιά μια πηγή που αλλιώς δεν θα τη συνειδητοποιούσαν ποτέ (Knopf & Swick, 2008). Επιπρόσθετα οι πληροφορίες που οι εκπαιδευτικοί μπορεί να συγκεντρώσουν, σχετικά με καταστάσεις, προσδοκίες και αντιλήψεις των γονέων, μπορεί να τους βοηθήσουν στη δημιουργία νέων μοντέλων διδασκαλίας, που χρησιμοποιούν τη γνώση που τα παιδιά αμέσως αναγνωρίζουν ως σημαντική στη ζωή τους (Ortiz & Ortonez-Jasis, 2005).

B) Κατανόηση των ειδικών καταστάσεων που οι γονείς και οι οικογένειες βιώνουν (Dunst, 2002).

Πολλοί γονείς, ενώ θέλουν να συμμετάσχουν στην εκπαίδευση των παιδιών τους, λόγω διαφόρων καταστάσεων όπως οικονομικό άγχος, συνθήκες δουλειάς κλπ, χρειάζονται διευκολύνσεις που θα τους επιτρέψουν να το κάνουν. Η κατανόηση των διαφορετικών αναγκών και ενδιαφερόντων, καθώς και των διαφορετικών προοπτικών και υπόβαθρων, παρέχει σημαντικό φως, στη διαμόρφωση κατάλληλων προγραμμάτων, που προάγουν και διατηρούν τη συμμετοχή των γονέων (De Gaetano, 2007: Nieto, 2008). Λαμβάνοντας υπόψη τις ανάγκες των γονέων και της οικογένειας και κάνοντας τις κατάλληλες προσαρμογές στα προγράμματα, έτσι ώστε να συναντήσουν τις ανάγκες των οικογενειών από διαφορετικά υπόβαθρα, είναι πιο πιθανό να κινητοποιήσουμε τη συμμετοχή (Darch et al., 2004).

Γ) Η αναγνώριση και εκτίμηση των ποικίλων λεωφόρων και σχηματισμών για συμμετοχή (Comer, 2000: Souto-Manning & Swick, 2006).

Για την αναγνώριση και εκτίμηση των ποικίλων λεωφόρων και σχηματισμών συμμετοχής, είναι επιτακτικό να γνωρίζουμε πρώτα απ' όλα ότι δεν υπάρχει κανένα μοντέλο, λεωφόρος ή σχηματισμός για κάθε εκπαιδευτικό ή οικογένεια. Ο στόχος στο σχεδιασμό προγραμμάτων συμμετοχής, είναι να επιτύχουν ένα ταίριασμα μεταξύ του τι οι γονείς θέλουν και του τι οι γονείς αντιλαμβάνονται ως εφικτό, για την υποστήριξη της απόδοσης του μαθητή. Οι γονείς είναι αισιόδοξοι ως προς τη συμμετοχή, όταν μπορούν να ταιριάξουν τις επιλογές συμμετοχής του σχολείου με την κατάσταση της οικογένειας και της δουλειάς τους. Επίσης είναι σημαντικό οι εκπαιδευτικοί να προσφέρουν κατάλληλη υποστήριξη σε αυτούς τους γονείς που δεν συνειδητοποιούν τη σημασία του ρόλου τους

στην εκπαίδευση των παιδιών τους ή δεν έχουν τους πόρους και τις ικανότητες να το κάνουν (Clark, 2007).

Δ) Οικοδόμηση εμπιστοσύνης μέσω συνεργατικών σχημάτων και μέσω της αναγνώρισης των ποικίλων προσδιορισμών και παραδειγμάτων συμμετοχής (Souto-Manning & Swick, 2006) – εισαγωγή της οικογένειας στη διαμόρφωση των προγραμμάτων συμμετοχής και δραστηριοτήτων (Patrikakou et al., 2005).

Καθώς οι οικογένειες και οι εκπαιδευτικοί είναι διαφορετικοί, δεν υπάρχει κάποιο συγκεκριμένο πρότυπο για την οικοδόμηση της εμπιστοσύνης και της συνεργασίας. Υπάρχει ωστόσο ανάγκη, για σεβασμό και εκτίμηση της πολυπλοκότητας των προοπτικών. Μια περισσότερο περιεκτική κατανόηση και εκτίμηση των ιδεών των άλλων, των συνεισφορών και των αντιλήψεων, αναπτύσσεται όταν οι γονείς και οι εκπαιδευτικοί φτάνουν σε ένα σημείο αμοιβαίας κατανόησης (Allen et al., 2002). Οι Knopf & Swick, (2007) πρότειναν τις ακόλουθες στρατηγικές για την οικοδόμηση σχέσεων εμπιστοσύνης:

- Αποφάσισε ότι ενεργά θα προωθήσεις σημαντικές σχέσεις με ΟΛΕΣ τις οικογένειες της τάξης σου.
- Βεβαιώσου ότι η αρχική επαφή με τους γονείς είναι θετική και γίνεται έγκαιρα.
- Επικοινωνήσε με τους γονείς με συνέπεια, μέσω μιας ποικιλίας μέσων.
- Μοιράσου τις μικρές ολοκληρώσεις και σημαντικές αλληλεπιδράσεις που τα παιδιά έχουν, ενώ είναι στη φροντίδα σου.
- Μάθε τις ατομικές ανάγκες των γονέων και επικοινωνήσε μαζί τους, για το πώς οι ανάγκες αυτές μπορούν να συναντηθούν.
- Άκουσε τις ανησυχίες των γονέων και ανταποκρίσου σε αυτές.
- Ζήτη βοήθεια όταν πραγματικά τη χρειάζεσαι.
- Με σαφήνεια μεταφέρουμε το μήνυμα ότι εκτιμούμε τους γονείς ως τους πρώτους και με μεγαλύτερη επιρροή δασκάλους.

Ε) Μια σε διάρκεια ζωής προσέγγιση της μάθησης, στην οποία ο δάσκαλος μαθαίνει μαζί με τα παιδιά και τις οικογένειες (Souto-Manning & Swick, 2006).

Οραματιζόμαστε το ρόλο μας, ως συμβιωτική διδασκαλία και μάθηση δίπλα στους μαθητές και τις οικογένειες. Βασίζουμε τη διδασκαλία μας πάνω στις παρατηρήσεις μας αναφορικά με τα ενδιαφέροντά τους και ενσωματώνουμε μια στάση που επιτρέπει βαθιά αξία και σεβασμό στις γνώσεις και προσφορές των γονέων. Επίσης αφήνουμε τους γονείς και τα παιδιά να μας δουν σε ρόλους μάθησης, όχι μόνο συμμετέχοντας σε κοινοτικές εκδηλώσεις και κάνοντας επαγγελματικές συσκέψεις, αλλά μαθαίνοντας από αυτούς και εκτιμώντας το υπόβαθρό τους, την ιστορία τους και τα ενδιαφέροντά τους.

ΣΤ) Γλωσσική και πολιτιστική εκτίμηση, αναγνώριση και ανταπόκριση (Souto-Manning & Swick, 2006).

Οι εκπαιδευτικοί δεν πρέπει να υποτιμούν το ενδιαφέρον των οικονομικά, γλωσσικά και κοινωνικά μειονεκτικής θέσης γονέων, πάνω στην εκπαίδευση των παιδιών τους και την προθυμία τους να διευκολύνουν και να υποστηρίξουν τη μάθηση των παιδιών τους. Στην πρακτική μας ως εκπαιδευτικοί, επιδιώκουμε να εκτιμούμε το γλωσσικό και πολιτιστικό υπόβαθρο των μαθητών και των οικογενειών, ως πηγές στην αίθουσα, ως ποικίλες δυνατότητες για μάθηση και όχι ως πρόβλημα στη μαθησιακή διαδικασία. Χρησιμοποιούμε πηγές στην αίθουσα που εκτιμούν τη διαφορετικότητα και που μπορούν να ενθαρρύνουν τις οικογένειες να εμπλακούν. Πολλά από τα προβλήματα στα σχολεία οφείλονται στο ότι οι εκπαιδευτικοί δεν είναι γνώριμοι με την κουλτούρα εθνικά και γλωσσικά μειονεκτικής θέσης οικογενειών, που συνεπάγεται την ανάγκη για επιπρόσθετη κατάρτιση των εκπαιδευτικών σε αυτού του τύπου οικογένειες.

Βασικές υποθέσεις για μια πολιτιστικά ανταποκρινόμενη συμμετοχή γονέων είναι οι ακόλουθες (Goodwin & King, 2002):

- Απαιτείται οι εκπαιδευτικοί να αλλάξουν τυχόν προκατειλημμένες αντιλήψεις, σχετικά με τις εμπειρίες των οικογενειών και του παιδιού, καθώς και πάνω στη δομή της οικογένειας.
- Τα διαφορετικά πολιτιστικά υπόβαθρα των οικογενειών, απαιτούν νέες στρατηγικές, ώστε να ενθαρρύνουν τη συμμετοχή των γονέων.
- Μια σημαντική συμμετοχή γονέα μπορεί να ενισχύσει την επιτυχία του μαθητή. Οι γονείς γνωρίζουν τα παιδιά και μπορούν καλύτερα να ενημερώσουν τους εκπαιδευτικούς, σχετικά με τις ανάγκες και ικανότητες των παιδιών τους.
- Οι γονείς θέλουν να εμπλακούν στην εκπαίδευση. Το σχολείο είναι υπεύθυνο να σχεδιάσει τον τρόπο με τον οποίο θα καλοδεχτεί τους γονείς στην εκπαιδευτική διαδικασία και θα υποστηρίξει τη συμμετοχή τους.
- Οι γονείς που συμμετέχουν δεν αντιπροσωπεύουν τις απόψεις και τις ανάγκες όλων των γονέων. Η συμμετοχή των γονέων μπορεί να είναι περιεκτική μόνο αν οι γονείς αντιπροσωπεύουν τον πληθυσμό του σχολείου, από την άποψη της φυλής, της τάξης, του γένους, της κοινωνικο-οικονομικής κατάστασης, της δομής της οικογένειας, το θρησκευτικό υπόβαθρο, την πολιτιστική κληρονομιά και άλλα χαρακτηριστικά.
- Οι γονείς χρειάζεται να ενημερώνονται σχετικά με το τι συμβαίνει στο σχολείο, έτσι ώστε να μπορούν να συμμετάσχουν.
- Η συνεργασία είναι βασική για μια επιτυχή μεταρρύθμιση.
- Οι γονείς και τα σχολεία πρέπει να αναπτύξουν στρατηγικές, ώστε να δουλέψουν μαζί. Μια αμοιβαία σεβαστή, παραγωγική και διαλογική σχέση δεν συμβαίνει έτσι απλά. Χωρίς σύμφωνες δομές, που προσδιορίζουν δραστηριότητες, αποστολή, διαθεσιμότητα, υπευθυνότητα και αξιολόγηση, οι προσπάθειες να οικοδομηθεί ισχυρή, σύμφωνη και περιεκτική συμμετοχή γονέων θα είναι ανώφελες.

Z) Οι συνεχείς αξιολογήσεις των δικών μας προσπαθειών για τα προγράμματα συμμετοχής, είναι απαραίτητες για την υγεία των συνεργασιών μας με τους γονείς και τις οικογένειες (Kessler-Sklar & Baker, 2000: Swick, 2004b).

Οι εκπαιδευτικοί χρειάζεται ατομικά και συλλογικά να αξιολογήσουν τις στάσεις, υποθέσεις και πρακτικές που έχουν ως προς τη συμμετοχή γονέων. Επίσης τα σχολεία πρέπει να σκιαγραφούν την εστίασή τους, τους στόχους, τον προσανατολισμό και το περιεχόμενό τους, ανάλογα με την εκπαιδευτική ατζέντα της οικογένειας και αντικειμενικά να αξιολογούν τις δυνάμεις και τις αδυναμίες τους. Αυτές οι προσπάθειες αξιολόγησης θα πρέπει να περιλαμβάνουν γονείς και εκπαιδευτικούς, ώστε να υπάρχει μια περιεκτική άποψη της εκάστοτε δουλειάς, προσφέροντας την ευκαιρία για αναθεώρηση και βελτίωση του προγράμματος.

Ο ρόλος των γονέων ως υποστηρικτές, βοηθοί και χορηγοί δεν μπορεί να χρησιμοποιηθεί πλέον και πρέπει να αντικατασταθεί από ένα ρόλο στον οποίο οι γονείς θα λαμβάνουν αποφάσεις, θα είναι σύμμαχοι και συνεργάτες (Smrekar & Cohen-Vogel, 2001). Η κατάλληλη κατάρτιση του εκπαιδευτικού, οι ικανότητες και η θετική του στάση πάνω στο ζήτημα της συμμετοχής γονέων, είναι οι πιο ισχυροί παράγοντες για την αύξηση της συμμετοχής των γονέων στο σχολείο και στο σπίτι, με όλα τα οφέλη που αυτό συνεπάγεται για την κοινωνικο-συναισθηματική και εκπαιδευτική ανάπτυξη του παιδιού.

Μια αφρικάνικη παροιμία που λέει «*χρειάζεται ένα ολόκληρο χωριό ώστε να μεγαλώσει ένα παιδί*» μας δείχνει ότι οι εκπαιδευτικοί δεν μπορούν να μορφώσουν τα παιδιά μόνοι τους (Goodwin & King, 2002).

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Allen, J., Fabregas, V., Hankins, K. H., Hull, G., Labbo, L., Lawson, H. S., ET AL., (2002). PhoLKS lore: Learning from photographs, families and children. *Language Arts*, 79, 312-322.

Benson, F., & Martin, S. (2003). Organizing successful parent involvement in urban schools. *Child Study Journal*, 33(3), 187-193.

Bojuwove, O., (2009). Home-school Partnership – A study of Opinions of Selected Parents and Teachers in Kwazulu Natal Province, South Africa. *Research Papers in Education*, 24(4), 461-475.

Christenson, S.L. & Sheridan, S.M. (2001). *Schools and families: Creating essential connections for learning*. New York: Guilford Press.

Clark, C. (2007). Why it is important to involve parents in their children's literacy development. *National Literacy Trust*, 1-3.

Comer, J.P. (2000). Schools that develop children. *The American Prospect*, 12(7), 3-12.

Darch, C., Miao, Y. & Shippen, P., (2004). A model for involving parents of children with learning and behavioral problems in the schools. *Preventing School Failure*, 48(3), 24-34.

Davern, (2004). School-to-home notebooks: what parents have to say? *Teaching Exceptional Children*, 36(5), 22.

De Gaetano, Y.(2007). The role of culture in engaging Latino parent's involvement in school. *Urban Education*, 42(2), 145-162.

Dunst, C.L. (2002). Family-centered practices: Birth through high school. *The Journal of Special Education*, 36(3), 141-149.

Epstein, J.L. (2001). *School, family and community partnership: Preparing educators and improving schools*. Boulder, CO: Wertview Press.

Epstein, J.L. (2003). No contest: why preservice and in-service education are needed for effective program of school, family and community partnerships. In. Casteli. M. Mendel & B. Ravn (Eds.), *School, family and community partnership in a world of difference and changes* (pp.190-208). Poland: University of Gdansk.

Flouri, E., & Buchanan, A. (2004). Early father's and mother's involvement and child's later educational outcomes. *British Journal of Educational Psychology*, 74(2), 141-153.

Goodwin, A.L.,& King, S.H. (2002). *Culturally Responsive Parental Involvement: concrete Understanding and Basic Strategies*. (ED 472940). American Association of Colleges for Teacher Education, Washington DC.

Kessler0Sklar, S.L. & Baker, A.L. (2000). School district parent involvement policies and programs. *The Elementary School Journal*, 101(1), 100-118.

Knopf, H.T. & Swick, K.J. (2007). How parents feel about Their Child's Teacher/School: Implications for early Childhood Professionals. *Early Childhood Education Journal*, 34(4), 291-296.

Knopf, H.T. & Swick, K.J. (2008). Using our understanding of families to strengthen family involvement. *Early Childhood Educ.*, 35, 419-427.

Lawrence-Lightfoot, S. (2003). *The essential conversation: what parents and teachers can learn from each others?* New York: Random House.

Nieto, S. (2008). *Affirming diversity: The sociopolitical context of multicultural education* (5th Ed.) Boston: Pearson/Allyn & Bacon.

Ortiz, R.W., & Ortonez-Jasis, R. (2005). Leyendo juntos creating together: New directions for Latino parent's early literacy involvement. *International Reading Association*, 59(2), 110-121.

Patrikakou, E.N, Weissberg, R.P., Redding, S. & Walberg, H.J. (2005). Conclusion-school-family partnerships: Dimensions and recommendations. In E.N. Patrikakou, R.P Weissberg, S. Redding & H.J Walberg (Eds.), *School-family partnerships for children's success* (pp. 189-194). Teachers College Press: New York.

Smrekar, C., Cohen-Vogel, L. (2001). The voices of parents: Rethinking the intersection of family and school. *Peabody Journal of Education*, 76(2), 75-100.

Souto-Manning, M. & Swick, J.K. (2006). Teachers' beliefs about parent and family involvement: rethinking our family involvement paradigm. *Early Childhood Education Journal*, 34(2), 187-193.

Swick, K.J. (2004). *Empowering parents, families, schools and communities during the early childhood years*. Champaign, IL: STIPES.

Williams, D. (1992). *Parental involvement teacher education: challenges to teacher education*. In Kaplan, L. (Ed.), *Education and the family* (pp.243-254). Boston, MA: Allyn & Bacon.

Στοιχεία επικοινωνίας:

Βασίλειος Κούτρας, vkoutras@cc.uoi.gr.

Λαμπρινή Νάστου, nastou6@gmail.com.